

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1 (4) 2024

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори. сиёсий фанлар номзоди. профессор.

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети Тарих факултети доценти

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳақимов Назар Ҳақимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гўлнора Абдукаҳхаровна –
т

Гурдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;
Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Электрон журнал **1368-сонли гувоҳнома** билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEM S TEAM” масъулияти чекланган жамияти.

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Mustafoyev Abubakr Muhiddin o'g'li</i> XIII VA XIV-ASRDA YASHAB IJOD ETGAN BUXORO FAQIHLARI VA ULARNING ASARLARI TAVSIFI (1-qism).....	9-14
<i>Mirzayev Avazbek</i> ANDIJON TAJRIBA PAXTA DALASI TARIXINING ARXIV HUJJATLARIDA YORITILISHI	15-21
<i>Алиджанова Лазизахон Аббасовна</i> ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРДА ДИН ВА ТАБОБАТ МАСАЛАСИНИ ЎРГАНИШДАГИ ЁНДАШУВЛАР	22-28
<i>Sobirov Sardorbek Abdusattor o'g'li</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMIDA SHARQIY TURKISTONDA ROSSIYA VA BRITANIYA IMPERIYALARI RAQOVATI	29-34
<i>Джалолов Бахром Джамолович</i> СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА “ПАХТАЯККАҲОКИМЛИГИ” СИЁСАТИ ВА БОЛАЛАРГА КЎРСАТГАН ТАЪСИРИ	35-39
<i>Махматкулова Нозикой Чориёевна</i> О'ЗБЕКИСТОНДА XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA IRRIGATSIYA-MELIORATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH SOHASIDA YURITILGAN KADRLAR SIYOSATI	40-45
<i>Ochilov Farhod</i> O'ZBEKISTONDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING AHOLINI IJTIMOIIY NIHOYA QILISHDAGI FAOLIYATI	46-52
<i>Ҳамроева Нодира Нормуродовна</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЕР-СУВ ИСЛОҲОТИ ЖАРАЁНИДА ИЖТИМОИЙ МУОММОЛАР	53-58
<i>Мамажонов Алишер, Алишеров Абдувоҳид Алишерович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ ТАРИХИ	59-65
<i>Tursunov Ravshan Normuratovich</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMI – XX-ASR BOSHIDA TURKISTON O'LKASIDA SODIR BOLGAN ZILZILALAR TARIXIGA BIR NAZAR	66-71

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Умурзакова Мўътабархон Нодир қизи</i> СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИНИ ТИББИЙ СУҒУРТА АСОСИДА МОЛИЯЛАШТИРИШ МОДЕЛИ	72-78
<i>Ro'zmetov Bahodir Shomurotovich</i> TURIZMDA XIZMATLAR MOHIYATI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	79-90
<i>Shanazarova Nilufar Baratovna</i> MILLIY IQTISODIYOTDA TRANSPORTNING AHAMIYATI	91-99
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> АВТОТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ МОХИЯТИ	100-109

<i>Болтаев Нурали Шираматович</i> АГРАР ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КАДРЛАР САЛОҲИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ АСОСИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ	110-118
<i>Эрханов Муҳаммаджон Абсайитович</i> ДАВЛАТНИНГ ХАЛҚАРО РЕЙТИНГ ВА ИНДЕКСЛАРДАГИ ЎРНИНИ ЯХШИЛАШДА ИҚТИСОДИЙ БАРҚАРОРЛИКНИНГ ЎРНИ	119-124
<i>Жураева Гульзира</i> АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ И УСЛУГАХ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ	125-130
<i>Akbarov Husan O'zbekxonovich</i> BOG'DORCHILIKDA TEXNIK SAMARADORLIKNI TAHLIL ETISHNING PARAMETRIK VA NOPARAMETRIK USULLARI	131-136
<i>Yaqubova Yulduz Raimovna</i> KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING ISHLAB CHIQRISHINI SAMARALI AMALGA OSHIRISH KO'RSATKICHLARI	137-147
<i>Рахимбаев Акмал Азатбоевич</i> ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДЛАРИНИ САНОАТГА ИХТИСОСЛАШУВ ДАРАЖАСИНИ ТАРМОҚЛАР БЎЙИЧА АНИҚЛАШ	148-157
<i>Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li</i> SAMARALI SOLIQ SIYOSATI-INNOVATSION RIVOJLANISHGA O'TISHNING ASOSIY SHARTI	158-170
09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ	
<i>Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна</i> БАҲОУДДИН НАҚШБАНД РУБОЙЛАРИНИ ШАРҲЛАГАН АЛЛОМА	171-175
<i>Шарифходжаева Наргиза Абдуманноновна</i> ФИЛОСОФИЯ СВОБОДЫ, РАВЕНСТВА И СОЦИАЛЬНОЙ СПРАВЕДЛИВОСТИ МУХАММАДА АЛИ ДЖИННЫ	176-181
<i>Nasimov Azizbek Azimovich</i> АХВОРОТЛАШГАН ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИДА АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ МОНИЯТИ	182-186
<i>Norkulov Olim Nasimovich</i> GLOBALLASHUV JARAYONIDA MIGRATSIYANING AHOLI AXLOQIY QADRIYATLARIGA TA'SIRI	187-191
<i>Хасанов Бобуржон Хакимович</i> ОММАВИЙ НОРОЗИЛИКЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	192-197
<i>Quramboyev Alisher Maxsudovich</i> YANGI O'ZBEKISTON VA IJTIMOY DAVLATCHILIK	198-204
<i>Raxmonberdiyev Islombek Ilxom o'gli</i> SIVILIZATSIYALAR TARAQQIYOTIDA MADANIYATLAR TO'QNASHUVINING IJTIMOY- FALSAFIY AHAMIYATI (Samyuel F. Xantingtonning "Sivilizatsiyalar to'qnashuvi" asari asosida).....	205-214

<i>Shukurov Orif Jumaboyevich</i> JAMIYATDA YOSHLARNING IJTIMOYIY AKTIVLIGINI OSHIRISH XUSUSIYATLARI VA TAMOYILLARI	215-219
10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ	
<i>Akhmedov Oybek Saporbayevich</i> THEORETICAL OVERVIEW OF THE DEFINITION “TERM” AND “TERMINOLOGY” IN LINGUISTIC SURVEYS	220-227
<i>Ravshanova Gulrukhbegim Qaxramon qizi</i> ЯНГИ ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИДА ҲАЖВНАВИСЛИК АНЪАНАСИ	228-232
<i>Ortiqova Mavluda Nurmahammadovna</i> AQOID ILMIDA KAROMAT TUSHUNCHASI VA BADIY ADABIYOTDAGI TALQINI	233-237
<i>Uliqova Mavludaxon</i> “QON-QARINDOSH” KONSEPTINI FONETIK-FONOLOGIK SATHDA NAMOYON BO’LISHI	238-243
<i>Rahmonov Asror ibni Nusrat</i> HERMANN HESSE HAYOTI, IJODI VA ADABIYOTDAGI O’RNI	244-252
<i>Raxmatova Dilafruz Nusratilloevna</i> SAMARQAND JADIDCHILIK MAKTABI VAKILLARI ASARLARINING TIL XUSUSIYATI	253-258
<i>Djuraeva Muxlisa Shadiyarovna</i> INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA OILAVIY NUTQDAGI IJTIMOYIY-MADANIY FARQLAR	259-265
<i>Vokhidova Tamanno Saidjonovna</i> MEDIALINGUISTICS AS A MODERN SCIENTIFIC DIRECTION	266-271
<i>Djurayeva Shahlo G’ulom qizi, Sattarova Ismigul Baxtiyorovna</i> INGLIZ ADABIYOTLARIDA KIRITMA BIRLIKLARINING BADIY SEMANTIKASI	272-277
12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР	
<i>Uzakova Go’zal Sharipovna</i> O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA “YASHIL QURILISH”NI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY MASALALARI	278-286
<i>Murzaev Shuxrat Shavkatovich</i> СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ КАТЕГОРИИ ПРАВОПОНИМАНИЯ	287-293
<i>Qosimov Botirjon Ma’rufjon o’g’li</i> SUD HOKIMIYATINING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGI: KONSTITUTSIYAVIY TAHLIL	294-301
<i>Islombek Abdikhakimov</i> QUANTUM COMPUTING AND LEGAL READINESS FOR E-GOVERNMENT SERVICES	302-309
<i>Hodjaeva Shirinxon Olimxon kizi</i> ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СУДЕБНОЙ СИСТЕМЕ	310-315
<i>Jiyenbayev Bahadir Ospanovich</i> EKOLOGIK AUDITNI HUQUQIY TA’MINLASHNING AYRIM XUSUSIYATLARI: MILLIY VA XORIJYIY TAJRIBA	316-322
<i>Aliyev Sobir Tursunboevich</i> СУД ҲУКМИНИ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА РАҚАМЛАШТИРИШ ИМКОНИАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	323-329

Адембаев Аралбай Куралбаевич

АЙРИМ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ЖИНОЯТ ҚОНУНЛАРИДА ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ
ҲАРАКАТИ ЁКИ УЛАРДАН ФЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ ҚОЙДАЛАРИНИ БУЗИШ УЧУН
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ 330-339

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Матенов Рашид Бекимбетович, Анатолий Викторович Тряпельников

ЮРИДИЧЕСКИЙ ТЕКСТ КАК ОБЪЕКТ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-
ЮРИСТОВ: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖОТРАСЛЕВЫЕ
ПЕРСПЕКТИВЫ 340-346

Хаййева Ирода Адамбаевна

TALABALARGA ZAMONAVIY O'ZBEK SHE'RIYATI VA FOLKLOR MUNOSABATINI
TUSHUNTIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI 347-351

Ayatov Raximberdi Ibragimovich

XORIJIY TILDA TURIZM VA MEHMONXONA BIZNESI SOHASIGA OID SO'Z VA IBORALARNI
O'QITISHDA TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 352-357

Saidova Dilobar Ikrambayevna

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARIDA IJTIMOY XULQ-ATVORNI
RIVOJLANTIRISH ZARURATI 358-361

Eshqobilov Elmurod Menglimurod o'g'li

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHISINING
KASBIY-PEDAGOGIK IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI 362-367

Ҳамдамова Шахноза Юсупалиевна

ТИББИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ФАНЛАРАРО ИНТЕГРАЦИОН ЁНДАДАШУВ АСОСИДА
ТАЛАБАЛАРНИ КАСБИЙ ЛАЁҚАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 368-375

Janonova Sitora Berdinazarovna

ТА'ЛИМ ВА ТАРБИYA ТАРАҚҚИYOTИДА КОММУНИКАТИV КОМПЕТЕНСИYA
TUSHUNCHASINING O'RNI 376-381

Турсунбоева Мухлиса Анвар қизи

ТАБИЙ ФАНЛАР ФАКУЛЬТЕТЛАРИДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ КАСБГА
ЙЎНАЛТИРИЛГАНЛИК АСОСИДА ЎҚИТИШ ПЕДАГОГИК МУАММО
СИФАТИДА 382-387

Bakhadirova Shoxina Nadir kizi

INGLIZ TILIDA GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN MASHQ VA
TOPSHIRIQLARNI ONLINE KO'RINISHDA O'QITISH 388-392

Qurbonova O'lmasoy Usmonovna, Niyozova Shohista Nusratilloevna

OILA BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK OMILLARI 393-397

Xudayberdiyeva Mahliyo Zayniddin qizi

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA KASBIY SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI VA INNOVATSION
METODLARI 398-403

Yaqubova Yulduz Raimovna,
“Ma’mun-Universiteti” NTM o‘qituvchisi
E-mail: yaqubovayulduz1985@gmail.com

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING ISHLAB CHIQRISHINI SAMARALI AMALGA OSHIRISH KO'RSATKICHLARI

Annotatsiya. Kichik biznes iqtisodiyotni rivojlantirishda, ayniqsa aholi bandligini ta'minlash va daromadlarni taqsimlashda muhim ahamiyatga ega. Ushbu tadqiqot tashqi va ichki kichik biznesning manfaatdor tomonlari tomonidan qo'llaniladigan subyektiv va obyektiv samaradorlik ko'rsatkichlari o'rganilgan. Ma'lumotlar keng qamrovli adabiyotlar va tadqiqotlarni o'rganish yordamida to'plangan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar va aktivlar rentabelligi kabi moliyaviy ko'rsatkichlar obyektiv ko'rsatkichlar bo'lib, ish o'rinlari yaratish, turmush farovonligini va oila farovonligini subyektiv ko'rsatkichlari hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Kichik biznes, samaradorlik, ishlab chiqarish, kapital, unumdorlik, baholash, raqobat.

Yakubova Yulduz Raimovna,
Teacher of NTM "Mamun-University"

GUIDELINES FOR EFFECTIVE IMPLEMENTATION OF THE PRODUCTION OF SMALL BUSINESS ENTITIES

Abstract: Small business is important in economic development, especially in providing employment and income distribution. This study examined subjective and objective performance measures used by external and internal small business stakeholders. The data was collected using extensive literature and research studies. The results show that financial indicators such as investment and return on assets are objective indicators and subjective indicators of job creation, well-being and family well-being.

Key words: Small business, efficiency, production, capital, productivity, evaluation, competition.

Якубова Юлдуз Раимовна,
Преподаватель НТМ «Мамун-Университет».

РУКОВОДСТВО ПО ЭФФЕКТИВНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА

Аннотация. Малый бизнес играет важную роль в экономическом развитии, особенно в обеспечении занятости и распределении доходов. В этом исследовании изучались субъективные и объективные показатели эффективности, используемые внешними и внутренними заинтересованными сторонами малого бизнеса. Данные были собраны с использованием обширной литературы и научных исследований. Результаты показывают, что финансовые показатели, такие как инвестиции и рентабельность активов, являются объективными и субъективными показателями создания рабочих мест, жизненного благополучия и семейного благополучия.

Ключевые слова: Малый бизнес, эффективность, производство, капитал, производительность, оценка, конкуренция.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I1Y2024N19>

Kirish. Kichik biznes subyektlari tomonidan ishlab chiqarishni samarali amalga oshirish ko'rsatkichlari ishlab chiqarishning turli jihatlari, masalan, ekologik, kasbiy, ijtimoiy va iqtisodiy omillarni hisobga olgan holda barqaror ishlab chiqarish ko'rsatkichlari yordamida baholanishi mumkin[1]. Davlat tomonidan faoliyat shartlarini yumshatish va kredit stavkalarini pasaytirish kichik biznesning rivojlanishini rag'batlantiradi[2]. Bugungi kunda yalpi ichki mahsulotga qo'shgan hissasi bo'yicha kichik biznes subyektlari ulushi ortib bormoqda va O'zbekiston iqtisodiyotida ahamiyati tobora oshib bormoqda[3]. Kichik biznes subyektlari, banklar, kredit beruvchi tashkilotlar, potensial hamkorlar har kuni u yoki bu biznes qanchalik ishonchli va istiqbolli degan savolga duch kelishadi va buning optimal variantini tanlashadi. Ishlab chiqarishni samarali amalga oshirish uchun rentabellikni baholash muhim ahamiyat kasb etadi[4]. Eng muhim ko'rsatkichlar ishlab chiqarish rentabelligi, asosiy faoliyatning rentabelligi va o'z kapitalining rentabelligi hisoblanadi. Raqobat kompaniyalarning yaxshiroq ishlash usullariga intilishlariga olib keldi[5]. Umuman olganda raqobatning kuchayishi kompaniyalarni yanada moslashuvchan va innovatsion tashkiliy amaliyotlarni qo'llashga, shuningdek, yangi texnologiyalarni izlashga va o'z biznes faoliyatini integratsiyalashga undaydi[6]. Raqobat muhitida ishlash qiyinligi rahbariyatni o'z faoliyatlarini qayta ko'rib chiqishga va biznes samaradorligini o'lchash uchun samarali tizimni ishlab chiqishga majbur qiladi[7]. Yana shuni qo'shimcha qilish mumkinku, raqobat kompaniyalarni mijozlar talablariga e'tibor qaratishga majbur qiladi va u xarajatlar omilidan qo'shimcha qiymatga o'tishiga olib keladi. Mijozlarning talablariga javob beradigan tashkilotlar o'zlarining joriy ishlash darajasini va bozorlarda raqobatlashish uchun mijozlarning kutishlarini bilishlari kerak[8]. Ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish kichik biznes subyektlarining asosiy funksiyalaridan biri hisoblanadi[9]. Bu kichik biznes subyektlaridan samarali faoliyat yuritishni, optimallashtirish va samaradorlik darajasini oshirishni talab qiladi[10]. Yana qo'shimcha qilish mumkinki, ishlab chiqarish maqsadlaridagi aniqlik bu istalgan maqsadlarga erishishga imkon beradi[11]. Ishlab chiqarishda yo'qotishlar samarasiz ishlab chiqarish jarayoni tufayli unumdorlikning pasayishiga olib kelishi mumkin[12]. Past unumdorlik va yuqori xarajat muammolarini jarayonlarni boshqarish orqali samarali hal qilish mumkin[13]. Operatsion maqsadlarga operatsion samaradorlik mezonlariga javob berish orqali erishish mumkin[14]. Ishlab chiqarish texnologiyalarini takomillashtirish samaradorlik o'lchovini yangi o'zgaruvchilarga o'tkazdi; An'anaviy samaradorlik ko'rsatkichlari, asosan, moliyaviy istiqbollarga asoslangan va u endi haqiqiy ko'rsatkichni ifodalamaydi[15].

Adabiyotlar sharhi. Samaradorlik ko'proq ilmiy asoslanadigan faktlarga asoslanadi. Biroq, tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatdiki, obyektiv axborot o'lchovlarining kuchi kichik biznes faoliyatini keng nuqtai nazardan to'liq o'lchamaydi. Obyektiv chora-tadbirlar bilan qamrab olinishi kerak bo'lgan barcha tegishli o'lchamlarni qo'lga kiritish qiyin bo'ladi[16]. Odatda, kompaniya faoliyati arxivlangan ma'lumotlar mavjud bo'lganda aktivlar rentabelligi, kapital rentabelligi va investitsiyalarning daromadligi bilan o'lchanishi mumkin[17]. Bundan tashqari, kichik biznes samaradorligini korxonaning maqsadga nisbatan oldindan belgilangan o'lchov doirasida natijalarni ishlab chiqarish qobiliyati sifatida belgilashimiz mumkin[18]. Noto'g'ri boshqaruvni oldini olish uchun kichik biznes subyektlari asosan o'z strategiyasi bilan bog'liq bo'lgan samaradorlik ko'rsatkichlarini tanlashga e'tibor qaratishlari kerak.

Samaradorlik ko'rsatkichlarni tanlashda menejerlar yodda tutishlari kerak bo'lgan yana bir narsa shundaki, ular ushbu tanlangan ko'rsatkichlarni o'zlarining qarashlari, missiyalari va biznes maqsadlari bilan bog'lashlari kerak[19]. Bu yuqori boshqaruvni kerakli strategik yo'nalishga ko'rsatishda qo'llab-quvvatlovchi strategik samaradorlik ko'rsatkichlarini ishlab chiqaradi[20]. Shuning uchun ko'rsatkichlar juda dinamik va muhim foydali va ko'rsatkichlarni tanlash "muvaffaqiyatning muhim omillari" sifatida qarashimiz mumkin. Muvaffaqiyatli bo'lish uchun har bir kichik biznes subyekt vaziyatga strategik ahamiyatga ega bo'lgan samaradorlik ko'rsatkichlarini belgilashi kerak[21]. Subyektiv samaradorlik ko'rsatkichlari (masalan, mijozlar ehtiyojini qondirish) mustaqil tomon tomonidan baholanmaydigan yoki tekshirilmaydigan, ammo so'rovlar va intervyular orqali to'plangan fikrlar yoki tasavvurlarga asoslanadi[22]. Subyektiv choralar tarafdashlikni kamaytirish va xavfni kamaytirish uchun ishlatilishi mumkin. Ularning natijalari shuni ko'rsatadiki, subyektiv chora menejerlarning ish haqi sxemasidan qoniqishiga ijobiy ta'sir qiladi[23]. Samaradorlik ko'rsatkichlarini yangi ko'rsatkichlar bilan almashtirish qarorlarni qabul qilish jarayonida subyektiv tuzatishlar kiritishiga asos bo'ladi[24]. Bundan tashqari, subyektiv o'lchovlar shaxsiy maqsadlarni biznes subyektlar maqsadlari bilan moslashtirishda foydali hisoblanadi[25].

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishning hozirgi bosqichida kichik biznesni tartibga solish davlatning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda va o'z vaqtida tuzatish choralarni ko'rish uchun hozirgi holatni tizimli tahlil qilishni talab qiladi[26]. Kichik biznes subyektlarining samarali faoliyat ko'rsatishi uchun shart-sharoitlarni, uning tarmoq xususiyatlari, hududiy joylashuvi, mavjud shart-sharoitlari va rivojlanish omillarini hisobga olgan holda o'rganish kichik biznes subyektlarini rivojlantirish mexanizmlari va vositalarini takomillashtirish bo'yicha konstruktiv qarorlar qabul qilish imkonini beradi[27]. Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda mavjud samaradorlik ko'rsatkichlarining tahlilini ko'rib chiqamiz.

Moliyaviy ko'rsatkich. Moliyaviy o'lchovlar tarixan korxonalar faoliyatini baholash uchun eng yaxshi ko'rsatkich bo'lib hisoblangan, masalan, sotish va foydaning haqiqiy qiymati yoki kapital va aktivlarning rentabelligi[28]. Tashqi aksiyadorlar bunday ko'rsatkichlardan juda xavotirlanishadi va ular korxonalarni ichki samaradorlikni o'lchash uchun moliyaviy choralarni qo'llashga majbur qilishadi[29]. Korxonaning faoliyati moliyaviy ko'rsatkichlar yordamida baholanadi, masalan, sotilgan mahsulot tannarxi, sotishning umumiy davriga nisbatan qoldiq qiymati, debitorlik qarzlari aylanmasi, pul oqimi, inventar darajasi, debitorlik qarzi, sof daromad, sotish, daromadlilar soni. mijozlar, o'z kapitalining rentabelligi, bir birlik sotuvi, sotishning o'sish sur'ati, aktivlar rentabelligi va kapital rentabelligi[30].

Xarajat. Korxonadan manfaatdor tomonlar xarajatlarga asoslangan samaradorlik o'lchovlari bilan ko'proq shug'ullanishadi va shuning uchun korxonalar unumdorlik va samaradorlik ko'rsatkichlarini o'z ichiga olgan xarajatlarni hisobga olish tizimidan foydalanadilar [29]. Ishlab chiqarish xarajatlari, qo'shilgan qiymat xarajatlari, sotish narxlari, operatsion xarajatlar va xizmat ko'rsatish xarajatlarini ishlash xarajatlarning o'lchovi sifatida qarashimiz mumkin[31]. Kichik biznes subyektlari o'z faoliyatini raqobatchilarga nisbatan turli xil moliyaviy ko'rsatkichlarni tahlil qilish orqali baholaydi, masalan, aniqlangan nisbiy xarajatlar, nisbiy mehnat xarajatlari, ishlab chiqarish xarajatlari, kapital unumdorligi, mehnat unumdorligi, mashina unumdorligi, umumiy omil unumdorligi, ishlab chiqarish vaqtining funksiyasi sifatida ishlab chiqarishning umumiy qiymati, to'g'ridan-to'g'ri mehnat xarajatlari,

bilvosita mehnat xarajatlari, nisbiy mehnat xarajatlari, mehnat samaradorligi, moddiy xarajatlar, inventar xarajatlari, ta'mirlash xarajatlari, sifat xarajatlari, tadqiqot va ishlanma xarajatlari, tarqatish xarajatlari, qo'shimcha xarajatlar va mahsulot ishlab chiqarish bilan bog'liq xarajatlar[29]. Ushbu omillar, jumladan, moddiy xarajatlar, mehnat xarajatlari, mashina energiyasining narxi, mashina materiallarini iste'mol qilish qiymati, inventar qiymati, umumiy unumdorlik, aylanma mablag'larning unumdorligi, qo'shilgan qiymat unumdorligi va har bir xodim uchun qo'shilgan qiymat unumdorligi ishlab chiqarish va operatsion xarajatlarni aniqlashga birgalikda ta'sir qiladi[32].

Sifat. Sifat har qanday biznes subyekting muvaffaqiyat kalitidir[33]. Mijozlar sifatli mahsulotlarni talab qiladi va arzon narxlarda sifatli mahsulot ishlab chiqaradigan biznes subyektlar raqobatda g'olib chiqadi[34]. Sifat asosan uchta darajada aniqlanadi: kirish, chiqish va o'tkazish qobiliyati yoki jarayon sifati. Aksariyat tashkilotlar sifatga e'tibor berishadi, chunki ular o'z mijozlariga o'z xizmatlari va mahsulotlari sifati haqida va'da berishgan [35]. Tadqiqotlarda olimlar tomonidan sifatning sakkiz o'lchovini muhokama qilganlar, xususan: xususiyatlar, ishonchlilik, yaroqlilik, chidamlilik, xizmat ko'rsatish, estetika va qabul qilingan sifat. Ushbu o'lchovlar orasida muvofiqlik sifatning empirik dalillariga ega holatda tahlil qilingan[36]. Bundan tashqari tadqiqotchilar tomonidan iste'molchilarning qoniqishini, kirish sifatini, ishlab chiqarish sifatini, xarajatlar sifatini va mijozlar shikoyatlari sonini sifat ko'rsatkichlari sifatida muhokama qilishganlar[37]. Tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, unumdorlik, xususiyatlar, ishonchlilik, yaroqlilik, texnik chidamlilik, xizmat ko'rsatishga yaroqlilik, estetika, idrok etilgan sifat, insoniylik va qiymat sifat ko'rsatkichlari hisoblanadi[38].

Moslashuvchanlik. Moslashuvchanlik kichik biznes subyektlarining ma'lum darajadagi resurslar, masalan, ishchi kuchi, mashinalar va boshqalar kabi bir nechta vazifalarni bajarish qobiliyati hisoblanadi[39]. Material sifati, ishlab chiqarish sifati, yangi mahsulot, o'zgartirilgan mahsulot, yetkazib berish imkoniyati, hajm aralashmasi va resurslar aralashmasi moslashuvchanlikning eng to'g'ri ko'rsatkichlari ekanligini ta'kidlashimiz mumkin[40]. Ishlash moslashuvchanligi o'lchovlari sifatida hajmning moslashuvchanligini, aralash moslashuvchanligini, mahsulotni o'zgartirish moslashuvchanligini, jarayonni o'zgartirish moslashuvchanligini va kengaytirish moslashuvchanligini keltirishimiz mumkin[41]. Baholash raqobatchilarga nisbatan sezilgan moslashuvchanlikni aniqlashni, raqobatchilarga nisbatan jarayonning moslashuvchanligini, mahsulotning nisbiy moslashuvchanligini, mahsulot tarkibidagi o'zgarishlarga zavodning sezgiriligini, mahsulotni qayta ishlash vaqti, sozlash vaqti va asbobni almashtirish muddatini o'z ichiga oladi[42]. Moslashuvchanlik yuqori vazifalarni samarali bajarish uchun dasturlashtirilgan uskunaning yetishmasligi, uskunaning ishlamay qolishi foizi va tizimdan foydalanish, buzilishlar va sotuvchining yetkazib berish vaqtlaridan kelib chiqadigan mahsulotlar ulushi sifatida o'lchanadi[43]. Bundan tashqari, ishlab chiqarishning moslashuvchanligi va ishlab chiqarish strategiyasi bu jarayonda asosiy o'lchovlar bo'lib xizmat qiladi.

Xodimlarning qoniqishi. Xodimlarning yuqori darajadagi qoniqishini ta'minlash har qanday tashkilotda muvaffaqiyatga erishishning muhim elementi hisoblanadi[44]. Agar xodimlar ishidan qoniqishsa, unda qoniqarli mijozlar bo'ladi va umumiy tashkiliy samaradorlik oshadi[45]. Korxonadan bo'shatish, moslashuvchan ish soatlarida ishlaydigan xodimlarning nisbati, aylanma ko'rsatkichi, xodimlarni yollash, qoniqish so'rovnomalari, shikoyatlarni hal qilish samaradorligi, vakolatlar indeksi va xodimlarning ishdan bo'shatilishi bilan bog'liq

boshqa chora-tadbirlarni tahlil qilish va diqqat bilan kuzatib borish kerak bo'lgan muhim voqealar sifatida ko'radi[46].

Xulosa qilib aytganda, tadqiqotlarda kichik biznes subyektlarida samaradorlikni o'lchash uchun qo'llanilishi mumkin bo'lgan ko'plab ko'rsatkichlar mavjud. Bugungi kunga kelib ko'pchilik tashkilotlar samaradorlikka ko'proq e'tibor qaratmoqdalar. Tadqiqotlarni o'rganish sifatida aytishimiz mumkinki, samaradorlikni o'lchash korxonada foydasi bilan bog'liq muammolardan ko'ra xarajatlarni kamaytirishga ko'proq xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi. Biz ushbu tadqiqot ishimizda ko'proq adabiyotlar va tadqiqotlarni o'rganishga e'tibor qaratdik. Mavzuga aloqador kalit so'zlardan foydalangan holda qidirish orqali xilma-xil adabiyotlarni tizimli ko'rib chiqish amalga oshirildi. Korxonada faoliyati, KO'B faoliyati, subyektiv ko'rsatkichlar va obyektiv ko'rsatkichlar kabi ko'rsatkichlar o'rganildi. Aloqador maqolalarga kirish uchun biz asosan Proquest, Sage Premium va Willey Online-da tegishli ma'lumotlar bazalaridan foydalandik. Ushbu maqola jurnallarda nashr etilgan miqdoriy, sifat va nazariy tadqiqotlarni har tomonlama ko'rib chiqqanmiz va kerakli mezonlarga javob beradigan maqolalarni tanladik.

Tahlil. Adabiyotlarni tahlil qilish natijasida ma'lum bo'lishicha, kichik biznes subyektlari faoliyatini o'lchash uchun ishlatiladigan ko'rsatkichlar xarajat, moliya, sifat, moslashuvchanlik, xodimlarning qoniqishi jihatlarini o'z ichiga oladi.

Moliyaviy ko'rsatkichlar haqida gap ketganda, korxonaning moliyaviy holati va faoliyatini baholash uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan bir nechta asosiy komponentlar tushuniladi. Debitorlik qarzlari aylanmasi kompaniya o'z mijozlaridan to'lovlarni qanchalik samarali yig'ishini o'lchaydigan muhim ko'rsatkichdir. Pul oqimini optimallashtirish korxonaning pul mablag'lari qoldig'ini boshqarishni va uning majburiyatlarini bajarish uchun yetarli pul mablag'lari mavjudligini ta'minlashni o'z ichiga oladi. Bunga naqd pulga bo'lgan ehtiyojni prognoz qilish, pul mablag'lari qoldig'ini kuzatish, pul mablag'larining kirib kelishi va chiqishini optimallashtirishni kiritishimiz mumkin. Optimal naqd pul ta'minoti kompaniyaning faoliyatini va moliyaviy majburiyatlarini qo'llab-quvvatlash uchun pul mablag'larining tegishli darajasini saqlashni anglatadi. Bu likvidlikka bo'lgan ehtiyojni ortiqcha naqd pulni ushlab turishning imkoniyat xarajatlari bilan muvozanatlashni o'z ichiga oladi. Sog'lom pul oqimini ta'minlash uchun debitorlik qarzlarni muammosiz yig'ish muhim ahamiyatga ega. Bu korxonaning moliyaviy majburiyatlarini bajarish uchun zarur mablag'larga ega bo'lishini ta'minlash uchun mijozlardan to'lovlarni o'z vaqtida va samarali tarzda yig'ish jarayonini boshqarishni o'z ichiga oladi. Sof foyda — bu korxonaning umumiy daromadidan barcha xarajatlar chegirib tashlanganidan keyin qolgan pul miqdori. Bu kompaniyaning daromadligining asosiy ko'rsatkichidir. O'z kapitalining rentabelligi korxonaning aksiyadorlar investitsiya qilgan mablag'lari bilan qancha foyda keltirishini aniqlash orqali kompaniyaning rentabelligini o'lchaydi. U sof daromadni aksiyadorlarning o'z kapitaliga bo'lish yo'li bilan hisoblanadi. Korxonaning sotishdagi ulushini raqobatchilarning ulushi bilan solishtirish uning bozordagi mavqeyi va raqobatbardosh ko'rsatkichlari haqida qimmatli ma'lumotlarni beradi. Ushbu taqqoslash kompaniyaning sotish strategiyasini yoki bozordagi mavjudligini yaxshilashi kerak bo'lgan sohalarini aniqlashga yordam beradi. Daromadli mijozlar sonini tushunish korxonaning mijozlarni jalb qilish va ushlab turish strategiyalarining samaradorligini baholash uchun juda muhimdir. Mahsulotlar bo'yicha sotishni tahlil qilish kompaniyalarga o'zlarining eng daromadli mahsulotlarini aniqlash va shunga mos ravishda resurslarni taqsimlash

imkonini beradi. Savdolarning o'sish sur'ati ma'lum bir davrdagi sotuvlarning o'sishini o'lchaydi va kompaniya daromadlarining o'sish traektoriyasi haqida ma'lumot beradi. Ushbu moliyaviy ko'rsatkichlar kompaniyaning moliyaviy natijalarini baholash va asoslangan strategik qarorlar qabul qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Xarajatlar ko'rsatkichlari biznes subyektlari o'z resurslaridan qanchalik samarali foydalanishini baholashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu ko'rsatkichlar raqobatchilarning sotish xarajatlari bilan solishtirganda mehnat xarajatlari, sifatni oshirish bilan bog'liq xarajatlar, qo'shimcha xarajatlar, ishlab chiqarish xarajatlarining ulushi, xizmat ko'rsatish va kafolat xarajatlari, sotish bilan bog'liq xarajatlari, moddiy xarajatlar, mahsulotlarni tarqatish xarajatlari, qo'shimcha xarajatlar va operatsion xarajatlar kabi turli xil xarajatlarni o'z ichiga oladi. Bu yerda asosiy e'tibor kichik biznes subyektlarning samaradorligi va sanoatdagi raqobatbardoshligini o'lchash uchun ushbu xarajatlarni raqobatchilarga nisbatan baholashga qaratilgan. Asosan, u yanada yaxshi operatsion samaradorlik va raqobatbardoshlikka erishish uchun ushbu xarajat omillarini sanoat korxonalarini bilan solishtirganda tushunish va boshqarish muhim hisoblanadi.

Sifat guruhidagi kichik biznes subyektlari uchun ishlash ko'rsatkichlari mahsulot sifati, ishonchliligi va mijozlar ehtiyojini qondirishga bevosita ta'sir qiluvchi turli muhim jihatlarni o'z ichiga oladi. Mahsulotning ishlashi va ishonchliligi mijozning qoniqishiga va mahsulotning umumiy qabul qilingan sifatiga bevosita ta'sir qiluvchi asosiy ko'rsatkichlardir. Bu mahsulotning asosiy xususiyatlarini, mustahkamligi va chidamliligini, shuningdek, uning mijozlar talablariga javob berish qobiliyatini baholashni o'z ichiga oladi. Uskunalarining ishonchliligi kichik va o'rta biznes korxonalarining raqobatbardoshligiga, shuningdek, mahsulot sifati va yetkazib berish muddatiga ta'sir qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Kirish sifati va mijozlar talablariga muvofiqligi uchun yuqori standartlarni ta'minlash mahsulot yaxlitligini saqlash va mijozlar kutganlarini qondirish uchun muhim ahamiyatga ega. Bu mijozlar spetsifikatsiyalari va talablariga javob beradigan yoki undan yuqori bo'lgan mahsulotlarni etkazib berishni o'z ichiga oladi. Mijozlarning qoniqishi va qabul qilingan sifat mijozlar talablari va umidlariga javob beradigan mahsulotlarni yetkazib berish natijasini aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlardir. Ushbu ko'rsatkichlar mahsulot sifatining mijozlar qoniqishi va sodiqligiga umumiy ta'sirini baholash uchun juda muhimdir. Texnik chidamlilik yoki xizmat ko'rsatish muddati mahsulotning uzoq xizmatini va mustahkamligini o'lchaydi, uning umumiy sifati va ishonchliligiga bevosita ta'sir qiladi. Xizmat ko'rsatishning qulayligi va xizmat ko'rsatishning qulayligi mijozlar ehtiyojini qondirish va mahsulotning umumiy qabul qilingan sifatiga hissa qo'shadigan muhim omillardir. Shikoyatlarni yoki ta'mirlashni samarali hal qilish mijozning qoniqishi va umumiy mijozlar tajribasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Ushbu samaradorlik ko'rsatkichlari KO'B tomonidan taqdim etilayotgan mahsulot va xizmatlarning sifati va ishonchliligini baholashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu ko'rsatkichlarni monitoring qilish va optimallashtirish orqali KO'B korxonalar o'zlarining raqobatbardosh mavqeyini, mijozlar ehtiyojini qondirish darajasini va umumiy bozor ko'rsatkichlarini oshirishi mumkin.

Moslashuvchanlik kichik va o'rta korxonalar (KO'B) uchun samaradorlik ko'rsatkichlari biznesning moslashuvchanligi va tezkorligiga hissa qo'shadigan bir qator muhim omillarni o'z ichiga oladi. Mahsulot o'lchamining moslashuvchanligi va material tarkibining moslashuvchanligi KO'B korxonalarining o'zlarining ishlab chiqarish jarayonlarini turli xil

mahsulot o'lchamlari va materiallar tarkibiga moslashtirish qobiliyatini aks ettiruvchi muhim ko'rsatkichlardir. Ushbu moslashuvchanlik turli xil mijozlar talablari va bozor talablariga javob berish uchun juda muhimdir. Mahsulotni o'zgartirish moslashuvchanligi va kengaytirish moslashuvchanligi KO'Bning mahsulot spetsifikatsiyalaridagi o'zgarishlarga moslashish va o'sib borayotgan talabni qondirish yoki yangi bozorlarga kirish uchun operatsiyalarni kengaytirish qobiliyatini baholaydigan asosiy ko'rsatkichlardir. Ushbu moslashuvchanlik raqobatbardoshlikni saqlash va yangi imkoniyatlardan foydalanish uchun juda muhimdir. Ko'p vazifani bajarish qobiliyati va ishchi kuchining moslashuvchanligi KO'B ishchi kuchining ko'p qirrali va moslashuvchanligini aks ettiruvchi muhim omillardir. Bu xodimlarning turli vazifalar va rollarni bajarish qobiliyatini, shuningdek, ishchi kuchining o'zgaruvchan biznes ehtiyojlariga moslashishga moslashuvchanligini o'z ichiga oladi. Yangi mahsulotni ishlab chiqish va lot hajmining moslashuvchanligi KO'Bning innovatsiyalar kiritish va bozorga yangi mahsulotlarni kiritish qobiliyatini, shuningdek, turli talab darajasi va bozor dinamikasini qondirish uchun ishlab chiqarish partiyalarining o'lchamlarini moslashtirish moslashuvchanligini aks ettiruvchi muhim ko'rsatkichdir.

Ushbu samaradorlik ko'rsatkichlari kichik va o'rta biznes korxonalarining moslashuvchanligi va epchilligini baholashda muhim rol o'ynaydi va ularga o'zgaruvchan bozor sharoitlariga, mijozlar talablari va biznes imkoniyatlariga samarali javob berishga imkon beradi. Ushbu ko'rsatkichlarni monitoring qilish va optimallashtirish orqali KO'B korxonalari o'zlarining dinamik biznes muhitida harakat qilish va o'sish va innovatsiyalar uchun paydo bo'ladigan imkoniyatlardan foydalanish qobiliyatini oshirishi mumkin.

Xodimlarning qoniqish ko'rsatkichlari korxonada ichidagi ishchi kuchining umumiy farovonligi va ishtirokini baholashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu ko'rsatkichlar xodimlarni ushlab turish, unumdorlik va umumiy ishdan qoniqishga bevosita ta'sir qiluvchi turli omillarni o'z ichiga oladi. Kam aylanma va yangi xodimlarning yo'llanmalari xodimlarning qoniqish va ishchanlik darajasini aks ettiruvchi asosiy ko'rsatkichlardir. Past aylanma stavkalari va yangi xodimlarning ijobiy tavsiyalari ko'pincha sog'lom va qoniqarli ishchi kuchidan dalolat beradi. Moslashuvchan ishlaydigan xodimlarning ulushi tashkilotning ish va hayot muvozanatini ta'minlash va turli xil ish tartiblariga moslashish majburiyatini aks ettiruvchi muhim ko'rsatkichdir. Bu ishdan qoniqish va xodimlarni saqlab qolishga hissa qo'shishi mumkin. Doimiy ravishda xodimlarning qoniqish so'rovlari va imkoniyatlarni oshirish indeksining ishlashi ishchi kuchining umumiy qoniqishi, faolligi va vakolatlari haqida qimmatli tushunchalarni beradi. Ushbu ko'rsatkichlar korxonalariga xodimlarni jalb qilish tashabbuslarining samaradorligini baholashga yordam beradi. Ishdan bo'shatilgan xodimlarning ish staji xodimlar almashinuvining sabablari va tashkilotdagi umumiy qoniqish darajasi haqida tushuncha berishi mumkin. Xodimlarning ketishiga sabab bo'lgan omillarni tushunish norozilikning mumkin bo'lgan joylarini hal qilish uchun juda muhimdir.

Ushbu ko'rsatkichlar xodimlarning qoniqishini baholash va yaxshilashda muhim ahamiyatga ega bo'lib, korxonada ish bilan ta'minlash va ushlab turishda asosiy ko'rsatkich hisoblanadi. Ushbu ko'rsatkichlarni monitoring qilish va optimallashtirish orqali tashkilotlar xodimlarning farovonligini, mahsuldorligini va uzoq muddatli majburiyatlarini kuchaytiradigan ijobiy va qo'llab-quvvatlovchi ish muhitini yaratishi mumkin.

Xulosa. Kichik va o'rta biznes korxonalari samaradorligining o'lchovlari Samaradorlik xarajat, moliya, sifat, moslashuvchanlik, mijozlar ehtiyojini qondirish, xodimlarning qoniqishi,

ijtimoiy mas'uliyat, o'sish va rivojlanish jihatlari bilan bog'liq. Xodimlar samaradorligi, mehnatning xilma-xilligi, uyushmalar erkinligi, bolalar mehnati, aylanma koeffitsiyenti, ishdan bo'shatish, kompensatsiya va imtiyozlar, samaradorlik, jamoa ishtiroki, malakalar transferi, texnologiya transferi, shikoyatlar, jamiyatni qayta investitsiya qilish, xayriya va soliqlar kabi jihatlarga e'tibor qaratish juda muhimdir.

Ushbu mavzu bo'yicha adabiyotlarni o'rganish orqali kichik va o'rta biznes korxonalarida biznes samaradorligi o'lchovlarini qanday bog'lash, muvofiqlashtirish va boshqarish bo'yicha bir nechta yo'nalishlarni tavsiya qilganmiz. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, subyektiv o'lchov kompaniyaning biznes faoliyatini baholashda obyektiv o'lchovga eng yaxshi alternativ hisoblanadi. Tadqiqotchilar uchun asosan pochta orqali yuborilgan anketalardan foydalanganda kompaniyaning biznes samaradorligini to'g'ri baholash juda qiyinligini ko'rishimiz mumkin. Buning sababi, ma'lumotlarning maxfiyligi va ishtirokchi kompaniyalar o'rtasidagi buxgalteriya hisobi tartib-qoidalarining tafovuti tufayli ma'lumotlar o'lchov xatosiga duch kelishi mumkin. Ish faoliyatini obyektiv baholashdan foydalanish tadqiqotchilar to'g'ri ishlashi uchun zarur ma'lumotlarini olish uchun oldini olishlari kerak bo'lgan yashirin xatolarga ega bo'lish ehtimolini oshirishi mumkin. Mavjud tadqiqotlarni o'rganish orqali shuni aniqladikki, ijtimoiy fanlarni o'rganishda subyektiv yoki idrokka asoslangan faoliyatni baholash muntazam va har tomonlama qo'llash yaxshi natijalarga olib kelishi mumkin ekan.

Ushbu baholash usullari samarali hisoblanadi, chunki u obyektiv o'lchov bilan yuqori ijobiy korrelyatsiyani ko'rsatadi. Biroq, subyektiv va obyektiv samaradorlik ko'rsatkichlari o'rtasidagi taxminlarning ekvivalentligi bahsli hisoblanadi. Ushbu tadqiqot orqali biz kelajakdagi tadqiqotlar biznes samaradorligini to'g'ri o'lchash uchun baholanishi mumkin bo'lgan yangi chora-tadbirlar va aniq ishlash tizimlarini ishlab chiqishga harakat qilishini taklif qilishimiz mumkin.

Yangi o'lchov va tizim KO'B va subyektiv o'lchovlarni amalga oshirishga qaratilgan bo'lishi kerak. Bundan tashqari, kelajakdagi tadqiqotlar uchun yangi muvofiqlik asoslarini ishlab chiqish va biznes samaradorligi ko'rsatkichlari uchun empirik testlarni o'tkazish tavsiya etishimiz mumkin. Ushbu tadqiqot orqali kichik va o'rta biznes faoliyatining holatini o'rganish va kengaytirish va biznes samaradorligini, ayniqsa kichik va o'rta biznes korxonalarini uchun keyingi tadqiqotlarni tushuntirish orqali sezilarli hissa qo'shishimiz mumkin.

Адабиётлар/Литература/References:

1. V. K. Gorbunov and A. G. Lvov, "Effective Production Funds and Production Functions of Regional Small Business," *Economy of Regions*, vol. 14, no. 2, pp. 502–515, 2018, doi: 10.17059/2018-2-13.
2. A. N. Berger and G. F. Udell, "The economics of small business finance: The roles of private equity and debt markets in the financial growth cycle," *J Bank Financ*, vol. 22, no. 6–8, pp. 613–673, Aug. 1998, doi: 10.1016/S0378-4266(98)00038-7.
3. P. X.O. and M. M.J., "O'ZBEKISTONDA TURIZMNI YALPI ICHKI MAHSULOTGA TA'SIRI," *Экономика и социум*, no. 2 (105), 2023, Accessed: Dec. 18, 2023. [Online]. Available: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-zbekistonda-turizmni-yalpi-ichki-mahsulotga-ta-siri>
4. A. N. Berger and G. F. Udell, "The economics of small business finance: The roles of private equity and debt markets in the financial growth cycle," *J Bank Financ*, vol. 22, no. 6–8, pp. 613–673, Aug. 1998, doi: 10.1016/S0378-4266(98)00038-7.

5. O. I. Bunea, R. A. Corbos, and R. I. Popescu, "Influence of some financial indicators on return on equity ratio in the Romanian energy sector - A competitive approach using a DuPont-based analysis," *Energy*, vol. 189, p. 116251, Dec. 2019, doi: 10.1016/J.ENERGY.2019.116251.
6. B. Lundvall and F. S. Kristensen, "Organisational change, innovation and human resource Development as a response to increased competition," 1997.
7. R. G. Eccles, "The performance measurement manifesto.," *Harv Bus Rev*, vol. 69, no. 1, pp. 131–137, 1991.
8. A. Neely, "The performance measurement revolution: Why now and what next?," *International Journal of Operations and Production Management*, vol. 19, no. 2, pp. 205–228, 1999, doi: 10.1108/01443579910247437.
9. C. W. Gits, "Design of maintenance concepts," *Int J Prod Econ*, vol. 24, no. 3, pp. 217–226, Mar. 1992, doi: 10.1016/0925-5273(92)90133-R.
10. S. H. Huang *et al.*, "Manufacturing productivity improvement using effectiveness metrics and simulation analysis," *Int J Prod Res*, vol. 41, no. 3, pp. 513–527, Feb. 2003, doi: 10.1080/0020754021000042391.
11. W. S.-H. business review and undefined 1974, "The focused factory," *cir.nii.ac.jp*, Accessed: Dec. 18, 2023. [Online]. Available: <https://cir.nii.ac.jp/crid/1570854175690965504>
12. P. Muchiri and L. Pintelon, "Performance measurement using overall equipment effectiveness (OEE): literature review and practical application discussion," *Int J Prod Res*, vol. 46, no. 13, pp. 3517–3535, Jul. 2008, doi: 10.1080/00207540601142645.
13. W. Skinner, "Wanted: Managers for the Factory of the Future," <http://dx.doi.org/10.1177/0002716283470001010>, vol. 470, no. 1, pp. 102–114, Nov. 1983, doi: 10.1177/0002716283470001010.
14. S. Globerson, "Issues in developing a performance criteria system for an organization," *Int J Prod Res*, vol. 23, no. 4, pp. 639–646, Jan. 1985, doi: 10.1080/00207548508904734.
15. A. M. Ghalayini and J. S. Noble, "The changing basis of performance measurement," *International Journal of Operations & Production Management*, vol. 16, no. 8, pp. 63–80, 1996, doi: 10.1108/01443579610125787.
16. T. Semrau, T. Ambos, and S. Kraus, "Entrepreneurial orientation and SME performance across societal cultures: An international study," *J Bus Res*, vol. 69, no. 5, pp. 1928–1932, May 2016, doi: 10.1016/J.JBUSRES.2015.10.082.
17. A. Expósito and J. A. Sanchis-Llopis, "The relationship between types of innovation and SMEs' performance: a multi-dimensional empirical assessment," *Eurasian Business Review*, vol. 9, no. 2, pp. 115–135, Jun. 2019, doi: 10.1007/S40821-018-00116-3.
18. C. Karlsson and S. Tavassoli, "Innovation strategies of firms: What strategies and why?," *Journal of Technology Transfer*, vol. 41, no. 6, pp. 1483–1506, Dec. 2016, doi: 10.1007/S10961-015-9453-4.
19. D. A. R. Bhat and V. Sharma, "Enabling service innovation and firm performance: the role of co-creation and technological innovation in the hospitality industry," *Technol Anal Strateg Manag*, vol. 34, no. 7, pp. 774–786, 2022, doi: 10.1080/09537325.2021.1919614.
20. "Key Performance Indicators (KPIs): The Ultimate Guide | ClearPoint Strategy." Accessed: Dec. 19, 2023. [Online]. Available: <https://www.clearpointstrategy.com/blog/key-performance-indicators>
21. D. Heckl and J. Moormann, "Process Performance Management," *Handbook on Business Process Management 2*, pp. 115–135, 2010, doi: 10.1007/978-3-642-01982-1_6.

22. S. Darke and M. Farrell, "Commentary on Singh et al. (2016): Still searching for the answer," *Addiction (Abingdon, England)*, vol. 111, no. 8, p. 1347, Aug. 2016, doi: 10.1111/ADD.13369.
23. "Determinants and Effects of Subjectivity in Incentives on JSTOR." Accessed: Dec. 19, 2023. [Online]. Available: <https://www.jstor.org/stable/3203250>
24. X. Du, J. Shao, and C. Cardie, "Learning to ask: Neural question generation for reading comprehension," *ACL 2017 - 55th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, Proceedings of the Conference (Long Papers)*, vol. 1, pp. 1342–1352, 2017, doi: 10.18653/V1/P17-1123.
25. A. Hayes, M. Kucera, N. Kallel, L. Sbaffi, and E. J. Rohling, "Glacial Mediterranean sea surface temperatures based on planktonic foraminiferal assemblages," *Quat Sci Rev*, vol. 24, no. 7-9 SPEC. ISS., pp. 999–1016, Apr. 2005, doi: 10.1016/J.QUASCIREV.2004.02.018.
26. A. KRIKUNOV, A. UTEUBAYEVA, B. NAZH MIDENOV, A. KABIEV, K. SYZDYKOVA, and G. BAIBASHEVA, "Investment, Organizational and Environmental Aspects of Regulation of Small and Medium Business," *Journal of Environmental Management and Tourism*, vol. 11, no. 7, p. 1841, Nov. 2020, doi: 10.14505//JEMT.V11.7(47).23.
27. И. Т. Александровна, "Институциональная среда малого предпринимательства в повышении конкурентоспособности экономики," 2009.
28. N. Kopecká, "A Literature Review of Financial Performance Measures and Value Relevance," *Springer Proceedings in Business and Economics*, pp. 385–393, 2018, doi: 10.1007/978-3-319-68762-9_42.
29. S. C. White, "Depoliticising development: The uses and abuses of participation," *Dev Pract*, vol. 6, no. 1, p. 6, 1996, doi: 10.1080/0961452961000157564.
30. S. A. Jillali and M. Belkasseh, "Financial Performance: An Early Abandoned or Independently Sufficient Approach. (A Systematic Literature Review)," *Archives of Business Research*, vol. 10, no. 03, pp. 191–216, Mar. 2022, doi: 10.14738/ABR.1003.12038.
31. A. Neely, M. Gregory, and K. Platts, "Performance measurement system design: A literature review and research agenda," *International Journal of Operations and Production Management*, vol. 25, no. 12, pp. 1228–1263, 2005, doi: 10.1108/01443570510633639.
32. A. De Toni and S. Tonchia, "Performance measurement systems Models, characteristics and measures," *International Journal of Operations and Production Management*, vol. 21, no. 1–2, pp. 46–70, 2001, doi: 10.1108/01443570110358459.
33. D. Hutchins, "Quality is Everybody's Business," *Management Decision*, vol. 24, no. 1, pp. 3–6, Jan. 1986, doi: 10.1108/EB001392.
34. K. Buntak, Z. Adelsberger, and I. Nađ, "IMPACT OF PRODUCT QUALITY IN THE BUSINESS OF THE ORGANIZATION," 2012.
35. M. Ishaq Bhatti and H. M. Awan, "The key performance indicators (KPIs) and their impact on overall organizational performance," *Qual Quant*, vol. 48, no. 6, pp. 3127–3143, Oct. 2014, doi: 10.1007/S11135-013-9945-Y.
36. S. Bianchini, G. Pellegrino, and F. Tamagni, "Innovation complementarities and firm growth," *Industrial and Corporate Change*, vol. 27, no. 4, pp. 657–676, Aug. 2018, doi: 10.1093/ICC/DTY008.
37. M. Gosselin, "An empirical study of performance measurement in manufacturing firms," *International Journal of Productivity and Performance Management*, vol. 54, no. 5–6, pp. 419–437, 2005, doi: 10.1108/17410400510604566.
38. A. Neely, M. Gregory, and K. Platts, "Performance measurement system design: A literature review and research agenda," *International Journal of Operations and Production Management*, vol. 25, no. 12, pp. 1228–1263, 2005, doi: 10.1108/01443570510633639.

39. J. H. Love and S. Roper, "SME innovation, exporting and growth: A review of existing evidence," *International Small Business Journal: Researching Entrepreneurship*, vol. 33, no. 1, pp. 28–48, Feb. 2015, doi: 10.1177/0266242614550190.
40. D. Ciriaci, P. Moncada-Paternò-Castello, P. Voigt, D. Ciriaci, P. Moncada-Paternò-Castello, and P. Voigt, "Innovation and job creation: a sustainable relation?," *Eurasian Business Review*, vol. 6, no. 2, pp. 189–213, Aug. 2016, doi: 10.1007/S40821-015-0031-3.
41. A. Spithoven, W. Vanhaverbeke, N. Roijackers, A. Spithoven, W. Vanhaverbeke, and N. Roijackers, "Open innovation practices in SMEs and large enterprises," *Small Business Economics*, vol. 41, no. 3, pp. 537–562, Oct. 2013, doi: 10.1007/S11187-012-9453-9.
42. A. Buerkle *et al.*, "Towards industrial robots as a service (IRaaS): Flexibility, usability, safety and business models," *Robot Comput Integr Manuf*, vol. 81, p. 102484, Jun. 2023, doi: 10.1016/J.RCIM.2022.102484.
43. M. Javaid, A. Haleem, R. P. Singh, and R. Suman, "Enabling flexible manufacturing system (FMS) through the applications of industry 4.0 technologies," *Internet of Things and Cyber-Physical Systems*, vol. 2, pp. 49–62, Jan. 2022, doi: 10.1016/J.IOTCPS.2022.05.005.
44. D. Swaroopa and P. B. Sudhir, "A STUDY ON THE IMPACT OF EMPLOYEE SATISFACTION ON QUALITY AND PROFITABILITY OF ORGANIZATIONS," *International Journal of Latest Trends in Engineering and Technology*, vol. 8, no. 2, 2017, doi: 10.21172/1.82.046.
45. T. C. Hoang, I. Abeysekera, and S. Ma, "Board Diversity and Corporate Social Disclosure: Evidence from Vietnam," *Journal of Business Ethics*, vol. 151, no. 3, pp. 833–852, Sep. 2018, doi: 10.1007/S10551-016-3260-1.
46. M. Goedhuysa and R. Veugelers, "Innovation strategies, process and product innovations and growth: Firm-level evidence from Brazil," *Structural Change and Economic Dynamics*, vol. 23, no. 4, pp. 516–529, 2012, doi: 10.1016/j.strueco.2011.01.004.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).